

Naujienu Antroji Dalis

NR. 627

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XVIII METAI

J. VLKS.

NEW YORKO VIEŠASIS KNYGYNAS

Įdomi senienų paroda.

New Yorko centrinėje bibliotekoje, kamps 42 St. ir 5 ave., suruošta senais amžiais išėjusių pirmųjų knygų ir kai kurių autorių rankraščių paroda. Liepos 16 d. užsakau trumpam ten pasidairyti, bet užtrukau visą dieną.

Gal nebūčiau ten tiek laiko praleidęs, jei ne tas surastas kelias į Lietuvos senovę ir jos netolimą praeitį. Bet apie tai vėliau.

New Yorko miesto biblioteka yra viena senesnių, viena turtingesnių. Ji saugoja kelis milijonus knygų, tarp kurių yra tokių retenybių, kokių kitur neužtiksi. Tokių retų spausdintųjų leidinių ir buvo suruošta didžioje jos salėje paroda.

Štai, 950 m. lotynų kalba rašytos Biblijos rankraštis, ir tai papuoštas piešinėliais. Tai bene vienintelis gerai išsilaikęs iš Karolingų laikų tos Biblijos egzempliorius! Taigi, jau prakšęs tūkstantį metų. Įdomu! Greta jo pirmos jau spausdintos Vokietijos Mainco mieste 1455 m. Guttenbergo Biblijos egzempliorius. Sveikutėlis, gerai išsilaikęs, penkių šimtų metų amžiaus dulkių nepaveiktas. Spaudos to meto technika ir šiems laikams gėdos nedaro. O štai užtinkti garsiąją Klaudijaus Ptolomėjo geografiją, kuri visiems patarnavo iki Kolumbo Amerikos atradimo. Smalsiai žiūri į tą knygą, kurios turiniu anų metų visi geografai tikėjo. Tikėjo iki Kolumbas ir Amerigo Vespuči nebuvo pasileidę į tolimesnes keliones. Beje, 1503 m. Paryžiuje išleisto trečiosios Amerigo Vespuči kelionės aprašymas čia pat padėtas, kartu su 1507 m. išleista Valdsmiulero kosmografija. Toje knygoje buvo pirmą kartą jos žemėlapyje ši šalis pavadinta Amerika.

Tai vis tokios retenybės, apie kurias teko girdėti, skaityti dar jaunystės dienose, o štai dabar prieš save regti tų spausdintųjų originalus!

Yra ir slavų cerkvine kalba 1564 m. išleista knyga apaštaly aprašymas. Kita tokia seniena 1491 m. išleista Krokuvoje.

Čia dingstelė galvon 1547 m. išleistas Mažvydo (1520-1563) katekizmas, Stanislovo Rapolionis (1485-1486) Dieva Tieswa ischmintis: Teisibe diewistes. Deja, jų čia nėra. Nebuvo kam pasirūpinti bent Mažvydo katekizmo fotonuotrauką New Yorko bibliotekai atsiųsti. Ana, latviai ta proga pasirūpino įtaisyti jų kalbininko J. Endzelino spintelę su jo įvairiais leidiniais latvių, vokiečių, rusų kalbomis išleistais;

tarp jų ir latvių dainų leidinys.

Lietuvių kultūrai ugdyti, lietuvių bei išlaikyti mes turime net Amerikos Lietuvių bendruomenės centras ar jos padaliniai yra ar buvo susirūpinę vietose esamose bibliotekose lietuvių knygų ir bendrai liuanistikos likimu, tų skyrių naujomis knygomis papildymu.

Nuslydau į šalį. Atsiprašau, tokia jautri vieta, nejučiomis išmūšė iš kelio.

Štai 1473 m. žydų kalba ant pergamento rašyti įstatymai. Švariai atliktas darbas. Ir tais metais būta nagingų vyrų.

Ir lipte prilimpi prie 1623 m. išleistų Šekspyro (Shakespeare) pirmojo jo raštų leidinio. Ir — 1726 m. pirmojo New Yorke išėjusio laikraščio "New York Gazet" numerio.

Na, viso čia neišvardysi, kas toje parodoje buvo išdėstyta. Ir joje besidairant, tas senienas bežiūrinėjant, nenoromis skverbės mintis, kad ir mūsų kulta ir anais amžiais nebuvo atsilikė. Ji kartu su kitomis tautos meto tautos, taip ir lietuvių pasirodė su savo spaudos leidiniais iš šventųjų gyvenimo ar maldoms skirtomis knygomis. Deja, anos tautos moka ir sugėba su visa tai ir nūdien tinkamai viešumoje pasirodyti, o mes tuo požiūriu esame atsilikėliai ar nerangūs, pasitaikusias progas nemokame išnaudoti ir parodyti to, kas mūsų kartai su kitais buvo sukurta.

Netikėtai surastas kelias į Lietuvos praeitį.

Bevaikštinėdamas po tą parodą, užsakau į Slavonik 216 skyrių antrame aukšte. Tos patalpos prieangyje ir suruošta latvių J. Endzelino kūrinių parodėlė. Čia pat kelios spintos su tos Slavonik skyriaus knygų kartoteka. Žiūrai, stalčiai, ant kurių įrašas: Lituanistika. Čia tai ir užtrukau kelias valandas besiraudamas, kas čia turima iš Lietuvai skirtu ir ko iš seniau mano buvo ieškota. Nusitebau to skyriaus turtingumu. Lietuvos praeičiai pažinti čia medžiagos gausu vokiečių, anglų, lenkų, rusų, lotynų, na, ir lietuvių kalbomis. Ne tik senesnei praeičiai pažinti, bet ir Lietuvos nepriklausomybės metais bei dabartiniams laikams.

Tiesa, tai nėra sistematingas tos medžiagos rinkinys. — Štai ten užtikau šių istorikų veikalus: P. Klimo, Sužiedėlio, Šapokos, Lappo ir kitų. "Lietuvos sutartys su šventimomis valstybėmis", Prano Dailidės surinkta ir sutvarkyta, išleista 1930

Prinokę vaisiai...

Dienu Skeveldros

1. Pradžiai pora "personalinių" žinučių:

1. Buvusios Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazijos, dabar A. Vienuolio vardo vidurinės mokyklos direktorium yra V. Motiejūnas.

2. Su Vilniaus universiteto rektoriaus Bulovo nušalinimu krito ir eilė mokomojo personalo, tarp jų ir vilnietė M. Lukšienė (Matjosaitytė). Ilgą mėną nesigirdėjo, kur ir ką bedirbanti. Bet štai tarp "Naujų knygų" užtinku kaip vertėja. Vertė V. Stasovo "Apie rusų muziką ir dailę".

3. Kaune atidaryta kavinė "Tartu". Dail. J. Prapuolenis paduoda šitokių smulkmenų:

"Keturaukščio gyvenamojo namo, kuriame įrengta kavinė, autorius — architektas A. Zeidotas, kavinės interjero visumos autorius — architektas A. Vaivada, dirbęs darniame kontakte su arch. A. Zeidotu.

Kavinės pastato funkcionalumą išorėje pabrėžia pagrindinis erdvus įėjimas su originaliai spręstomis dvejomis plačiomis durimis. Įspūdingai atrodo metalo ir stiklo tamburas. Vestibulius ekonomiškas ir kartu įvairus, dekoratyvus. Iš besipinančių plonų natūralios pusės atplaišų įdomiai padaryta rūbinės atitvara; tai naujas, nebrangus, faktūriškai atvili-giu dekoratyvus interjero architektūrinės išraiškos būdas. Vestibulį pagyvena gerai parinktoje vietoje sukurta Estijos laukų akmenų krūsnis su nedideliu fontanu ir žolynais, kuriems paslėptas šoninis apšvietimas suteikia natūralaus dekoratyvumo. Vestibulį praturtina ir virš tamburo durų langeliuose įstatyti kombinuotos technikos šviesūs vitražai, vaizduo-

4. V. Sirijos Gira gudžiasi (žr. "L. ir M." Nr. 26), kad okupuotos Lietuvos teatrai negerbia vertę. Kauno teatras R. Mikalaukaitės vertimą "Kregždė-giu dekoratyvus interjero architektūrinės išraiškos būdas. Vestibulį pagyvena gerai parinktoje vietoje sukurta Estijos laukų akmenų krūsnis su nedideliu fontanu ir žolynais, kuriems paslėptas šoninis apšvietimas suteikia natūralaus dekoratyvumo. Vestibulį praturtina ir virš tamburo durų langeliuose įstatyti kombinuotos technikos šviesūs vitražai, vaizduo-

Manau, pats laikas sunormuoti vertėjų reikalus su teatrais ir įtikinti teatrus, jog ne tik režisieriaus, aktorių ar

į Estijos miestų būdingas architektūrinės panoramas (dail. J. Ušinskaitė). Gaila tik, kad šie vitražai daugiau išryškėja vakarinio apšvietimo metu.

Iš vestibulio laipteliai veda į pirmame aukšte įrengtą valgyklą (vakare ji naudojama ir kaip kavinė).

Į antrą kavinės aukštą lankytojai pakyla dviejų maršų laiptais su ažūrine dekoratyvine rodykle (dail. Tiu Ene Vaivadienė)."

Be jau minėtų, dar dirbo: estas dail. M. Soosteris, dail. V. Jankauskas, "Kauno audiniai" ir dvi estų įmonės.

Str. autorius pastebė: "... galima tikėtis, kad netrukus Tartu mieste lankyto-jams duris atvers kavinė "Kannas".

Beje, lietuviai, latviai ir estai, senų laikų tradicija, geriau tarpusavy sugyvena, kaip kiti Sovietų Sąjungos pavergti kraštai. Tai Kremlius žino ir — jei kada renkasi konferencijos lietuviai, latviai ir estai mokslininkai ar net rašytojai, Kremlius įkems šlavų (rusų, gudų, ukrainiečių) "brolį". Lyg saugiklį. Lyg žvalgą.

5. V. Sirijos Gira gudžiasi (žr. "L. ir M." Nr. 26), kad okupuotos Lietuvos teatrai negerbia vertę. Kauno teatras R. Mikalaukaitės vertimą "Kregždė-giu dekoratyvus interjero architektūrinės išraiškos būdas. Vestibulį pagyvena gerai parinktoje vietoje sukurta Estijos laukų akmenų krūsnis su nedideliu fontanu ir žolynais, kuriems paslėptas šoninis apšvietimas suteikia natūralaus dekoratyvumo. Vestibulį praturtina ir virš tamburo durų langeliuose įstatyti kombinuotos technikos šviesūs vitražai, vaizduo-

Manau, pats laikas sunormuoti vertėjų reikalus su teatrais ir įtikinti teatrus, jog ne tik režisieriaus, aktorių ar

Skersai gatvės

Perskaitęs Gimtosios Kalbos 1961 m. Nr. 2 Spaudos apžvalgoje savo straipsnio "Klasin-gi žodžiai" (Naujienos, 1961 m. balandžio 1 d.) L. D. inicialeis pasirašytą recenziją (na. žinoma, L. Dambriūno!), nors ir buvau nustebintas, bet pagalvojau, kad visas reikalas tiek aiškus, jog neapsimoka ginčytis su apžvalgos autorium. Turėdamas nemažą kantrybės kiekį, ryžausi palaukti iki pasisakys kiti. Ir iš tikrųjų, Gimtosios Kalbos 1962 m. Nr. 2 skyrelyje „Skaitytojai rašo“ radau ne tik skaitytojo S. R. pastabą labai sąmojinga ant-rašte: "Ar yra žmonių, gyvenančių skersai gatvės?", bet ir — dovanokite! — keistoką redakcijos prierašą:

"Visai sutinkame su autorium. Kad prielinksnis skersai "anapus, kitoje pusėje" reikšme lietuvių kalboje nevartojamas, tad yra anglybė. Apžvalgos autorius galvojo, kad pats posakis skersai gatvės laikomas anglybe, ypač kad jis čjo šalia panašaus posakio nubė-gsiu skersai gatvės".

Kodėl apžvalgos autorius šitaip galvojo — nežinau. Esu tikras, kad S. R. taip pat nežino. Tad žino tik apžvalgos autorius, nes juk pernai jis rašė:

"Be reikalo anglybe ir net kalbos darymu autorius lai-ko ir pasakymą: jis gyvena skersai gatvės, nubėgsiu į krautuvę skersai gatvės".

Dėl pirmojo sakinio angliškumo nekyla abejonų net L. D.: juk jis sutinka su S. R. Kas dėl antrojo, tai nejaugi L. D. iki šiol nežino, kad senieji (o dabar, deja, jau ir naujieji) ateiviai lietuviai šitaip saky-

dami, žodį skersai derina su krautuve, o ne gatve? (t. y. nurodo, kad krautuvė yra ki-toje gatvės pusėje, o ne kad jie bėgs per gatvę).

Pagaliau, jei L. D. suprato mano antrąjį pavyzdį savaip, tai net ir tada jis turėtų su-tikti, kad Lietuvoje anais ge-rais laikais niekas niekad ne-sakydavo nei bėgsiu skersai gatvės, nei plauksiu skersai At-lanto ar Šešupės.

Beje, senesniai man teko iš-girsti iš vieno čia gimusio lie-tuvio tikrai klasišką posakį: "Jo akys tiek susilpnėjo, kad žmogų pažįsta tik iš artai, o jau skersai gatvės — ne".

Nesu kalbininkas (jei kar-tais drįstu pasiginčyti su žino-vais, tai tik "dėl sporto") ir ga-liu remtis tik gyvąja Marijam polės kalba, tiesa, gal ieškoda-mas vėliau patvirtinimo žody-nuose. Remdamasis ta kalba, drįstu padaryti pastabą: sker-sai ir išilgai parodo ramybės stovį, per ir palei — judėjimą. Tad: guli skersai lovos (Jab-lonskis), bet lėkė namo palei daržą (prof. P. Skardžius, Lie-tuvių kalbos vadovas).

Posakis „išvažinėju Lietu-vą skersai ir išilgai“ čia nieko neįrodo, nes jis pažodžiui iš-verstas iš rusų kalbos.

Dėl "nuomonių pakeitimo" apžvalgos autorius taip pat tu-ri "atskirą nuomonę", kaip kad — anais gerais laikais! — ją būtime įrašė į mokytojų ta-rybos posėdžio protokolą.

— Petrai, juk lyg ir buvai pažadėjęs ateiti pas mane?

— Taip, bet pakeičiau nuo-monę.

Nejaugi L. D. nėra tekę gir-dėti čia, JAV, panašių pasi-kalbėjimų, ypač jaunimo tarpe? Bet čia iš viso nėra "nuo-monės", o tik tam tikras nu-sistatymas.

Gaila, kad savo straipsnyje aš nenurodžiau šitokių pavyz-džių, bet, pagaliau, ar iš tikro reikia viską tiek jau smulkiai sukramtyti?

Ta pačia proga: Gimtosios Kalbos pranešimai skaityto-jams apie pranešimą prasi-deda kreipiniu "Didžiai Ger-biamasis". Gali būti tik "Di-džiai Gerbiamasis". Juk nesako-me labai stiprusis, labai gera-sis, didžiai dėkingasis ir pan.

Baigiu prof. P. Cepėno žo-džiais: "Atidumo reikia ir re-cenzentams!" (Naujienu prie-das. š. m. kovo 3 d.)

A. Zujus

MARGUMYNAI

Realistinis menas

Vienoje draugijoje aktoriai pripasakojo nebūtų istorijų. Pagaliau garsioji Duse pasakė: — Visa tai — vieni niekai. Kai aš vaidinau mirštančią "Damoje su kamelijomis", tai vaidinau taip, kad teatre buvęs draudimo bendrovės di-rektorius apalpo, nes aš buvau apdrausta puse milijono.

Don Zuanas

Garsus Berlyno gydytojas Heimas buvo susirūpinęs: jo duklė įsimylėjo į dainininką Benderį, o Heimas turėjo ne-kažin kokią nuomonę apie dai-nininkus ir aktorius, nes anot jo jie visi buvo iš pat prigim-ties mergininkai. Bet duklė priverė tėvą nueiti į operą ir pasiklausyti Benderio dainavi-mo Mocarto "Don Zuane".

Kitą rytą Heimas pasakė sa-vo dukteriai: — Dėl manęs gali tekėti už Benderio, nes jis gali būti bet kas, tik jau ne Don Zuanas!

Apsirikimas

Senyva ponija eina per Ti-mes Square (New York), nors signalas rodo "Don't walk". Policininkas sulaiko ją ir klaus-ia:

— Ar tamsta nematai: "Don't walk"?

— Matau, matau, bet aš ma-niau, kad tai kurios nors au-tomobilų firmos šviesos rekla-ma.

Modernizavimas

Romos Katalikų kunigai gali atsikvėpti: popiežius Jonas XXIII leido sutanų sagas pa-keisti trauktukais (anglų — zipper, vok. — Reissversch-luss).

Surinko L. U.

SKAITYK KASDIEN
NAUJIENAS
IR TĖMYK SKILTIS
Lietuviai taipgi perka ir parduoda
ir progas sužino tikrai per
NAUJIENAS

• Complete Fountain Service • Dining Room for Meeting Parties for 50 people
• Business Men's Lunches • Pleasant Surroundings
• Dinners \$1.25 up — • Air Conditioned Comfort
• Luncheons 95c. • Artesian Rest A U R A N T
2432 West 63rd Street
Daily 6 A. M. to 1 A. M. Your Hosts: Steve Gianaka and Dean Priovolos
Fri. & Sat. — All Night
We welcome our Lithuanian friends, visitors.

DIAMOND ACRES INC. — LEAD HILL, ARKANSAS
Siūlo pirkti puikius sklypus pensininkams
Puiki vieta poilsiui prie gražiai medžiais apaugusio BULL SHOALS ežero, Ozarks apylinkėse. Sklypai yra įvairaus dydžio, nebrangūs, gaunami išmokėjimui, statybos išlaidos nedidelės, randasi 20 mylių į šiaurę nuo Harrison, Ark., su savo ligoninėmis ir medicinos centrais, krautuvėmis, mokyklomis, bažnyčiomis ir aerodromu. Taip pat 2,600 pėdų lektuvams nusileisti vieta.
Galima išstius metus mėškierioti, medžioti stimas, kurpakas ir kita. "Bass" mėškieriojimui geriausia vieta visose U. S. A.
Mes statome Johns-Hanville Guild Way Homes, tai yra 100% elektriniai. Priklauso kiekvienam autom. skalbimo ir džiovinimo mašinos — be įmokėjimo. Duodame pilną finansavimą.
Teiraukitės apie platesnius spalvotus aprašymus. Dept. A. F. N.

NAUMĖ LIŪNAITĖ

MIELI LIETUVIAI!
Mes, trys Lietuvos dukros — aš, Naumė ir mano draugės Augė ir Skardė — senai ir ilgai gyvenę, bet nepasėję, buvę išvieto, ilgai ir plačiai klajoję, pastangomis Nado Rastenoje, pasiekėme tautiškumą Čikago ir viešime "Naujienoje".
Mes norime atvykti į jūsų namučius ir papasakoti jums savo šiuorpuolingus pergyvenimus senovės tremtyje. Iš mūsų sužinocite apie tais laikais esantį Bangpūčio dvarą Baltijos dūgne, maloniai Ravine, geruocius Ardėnus, mūsų gimtinę — Zvyrne, tų laikų Lietuvą ir didingas "Trijų Rožių Šventės" apeigas.
Mūsų kelionė į Jūsų namučius, buvusi \$5.00, dabar tik \$3.00. Prisiųsiami ar sumokėdami "Naujienoje", 1739 So. Halsted St., Chicago 8, Ill., leisite mums atvykti ir viešėti pas jus.
Iki mielo pasimatymo,
NAUMĖ LIŪNAITĖ

8 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, AUGUST 4, 1962

SIŪSK PINIGUS Į SSSR

TIK GRAMERCY DUODA JUMS

• Pilną garantiją
• Mes turime Bankų ir Apraudos Departamento leidimą ir bondyti iki \$20,000.00.
• Geriausias pristatymas
Maždaug 10—14 dienų.
• Išmokama pilnai
• Niekas neatkaičiuojama.
• Pasirašytos kvitos
Tik mes vieni duodame pasirašytas gavėjo kvitas už visus persiuntimus.
Kursas: 9 rubliai už \$10.00.
Už patarnavimą — iki \$35.00 — \$3.50, Virš \$35.00 — 10%.
Specializuojasi nuo 1947 m.
GRAMERCY Dept. D,
744 Broad Street, Suite 925
Newark, New Jersey
SIUNTINIŲ DEPARTAMENTAS
118 E. 28th Street, Suite 906
New York 16, N. Y.
N. Y. Telephone: MU 9-0598

NELAUKITE- RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!

Jei norite užtikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilus, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi išitikus, neturesite jokių nemalonių.
"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas: CEntral 6-5206

Generaliniai Agentai šių Kompanijų:
COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO

(Tęsinsy 6-me pusl.)

(Tęsinsy 2-me pusl.)

DIENŲ SKEVELDROS

(Atkeičta iš 1-mo pusl.)

dekoratoriaus darbas yra kūrybinis. Kūrybinis taip pat yra vertėjų darbas, ir patinka tai teatrui, ar ne, vertėjų darbą reikia gerbti, o su vertėjais pastatymo metu — bendrauti.

5.

Skaitau A (ntano) Miškinio "Tris eilėraščius". Pirmasis štai kaip baigiamas:

"Plinta švinta pasaulio jaunystė!
Niekados žemė neišsisems.
Saule, tu juk esi komunistė —
švieti lygiai visiems."

Senas, ir įkyrus — kam "Kir", kam "Regata", — iš tikro yra poetiškesnis. Štai ką komunizmas padaro iš didelio poeto. "Saulė" visą poeziją nuvairuoja į ... grafomaniją.

6.

Ant. Jonynas ("Lit. ir Menas" Nr. 26) pykšta:

"Jeigu mūsų šalyje įvestas ir vykdomas visuotinis aštuonmetis mokslas, tai visiškai nereikia, kad literatūra turėtų būti iš esmės teskiriama tik aštuonmetį išsilavinimą pasiekusiems žmonėms, ir kad tokie žmonės tegali būti svarbiausi literatūros vertintojai."

... ir miršta:

"Prieš pora metų universitete susitiko mūsų poetai ir studentai - filologai, literatai. Ir pasirodė, kad, studentų nuomone, visa naujoji mūsų poezija yra ir beidėjiška, ir nesuprantama skaitytojui..."

7.

Atsimenate, Gerb. Skaitytojai, žinią, kad Maskva beruošianti Lietuvai graždanką. Įsiršo... Žiugžda, bet Kremlius nei krust. Kad ir ta žinia nėra iš pirmo išlauža, rodo štai pačių rusų šaltiniai. Tik ką išėjusi iš spaudos "Gimtoji Kalba" Nr. 2-16 rašo (žr. dr. P. Joniko "Prabėgšmais"):

"Ir komunistų partija "susiropino" Sovietų Sąjungos tautų kalbomis. Komunistų partijos suvažiavimas čia iškėlė savo reikalavimų. Apie tai atsargiai informuoja Sovietų Sąjungos mokslų akademijos literatūros ir kalbos skyriaus pranešimuose V. V. Vinogradovas savo straipsnyje, vardu "XX SSRS komunistų partijos suvažiavimas ir filologijos mokslo uždaviniai" (1962, t. 21, vyp. 1, p. 3-13). Esą, remiantis bendraisiais partijos nutarimais, akademijos sudarytos dvi tarybos — literatūrinės ir kalbinės problemoms. Kalbinė taryba (sovet) nagrinėsianti temą "Tautinių kalbų raidos dėsningumas ryšium su socialistinių tautų raida". Būdinga, kad Vinogradovas pastebi, jog toji problema "Rusų kalba turi didžiulę įtaką SSRS tautų kalboms" — žodyne, terminologijoje, sin-

J. VLKS.

RUSINIMO DARBO VAISIAI SOV. RUSIJOJ

Gražus obuolys,
bet supuvęs vidury

Sovietų rusų spaudoje buvo daug rašoma ir kalbama apie Sovietų sąjungos pavergtų tautų lygiatėsiumą, apie jų tautinės kultūros kilimą, jų valstybių suverenumą ir apie jų visų brolišką sugyvenimą.

Dabar apie tai jau rašoma su kitu prieskoniu. Rusų kalba komunistų tramdoma spauda jau džiaugiasi, kad sovietinius tautos "savanoriškai" įsivaina rusų "revoliucine" kalba. Girdi, dabar toji kalba jau tapo anoms pavergtomis tautoms bendrąja susizinojimo ir antrąja gimtąja kalba.

Esą, gyventojų surašinėjimu jau nustatyta, kad Sibire gyvenančios iš kitur kilusios tautos pasisako, kad jų gimtoji kalba rusų, bet jie esą ukrainiečiai, uzbekai ar kiti. Vadinas, jie įsivaino rusų kalbą savo tautos kalbos sąskaiton. Bet nutylima kokiū būdu tos kitos nerusų tautos apsigyveno Sibire ir kodėl jos jau pamiršo savo gimtąją kalbą.

O kodėl tų kitų, nerusų, tautų, jau pamiršusių savo gimtąją kalbą atsirado Sibire, ir tai labai vaizdžiai, įtikinančiai, dokumentuotai atpasakoja H. Tautvaišienė savo knygoje "Tautų kapinynas Sibiro tundroje". Apie tai čia daugiau ir netenka rašyti.

Nauji batai, bet seni aulai

Ir carinė Rusija pavergtųjų tautų žemes pradėjo kolonizuoti rusais. Ne vien tik valdininkai jaiose rusų užkariuotose žemėse buvo išimtinai rusų kilmės, bet pradėta iš vietos gyventojų įvairiomis progomis atiminti žemę, daryti kiličių vietos gyventojams žemes prisipirkti arba nusipirkti. Tokia kitų pavergtųjų tautų žemių kolonizacija rusais dabar vyksta paspartintai, gerai apgalvotai, planingai.

Maskviniai komunistai, rusų nacizmu atmiešti, tą kolonizacijos darbą varo visai sąmoningai. Maskvoje rusų viešpataujancios tautos komunistų paty-

taksėje, idiomatickoje ir posakiuose. Nors autorius to savo straipsnyje ir neliečia, bet yra suprantama, jog šis partijos susirūpinimas atskirų "kalbų raida ryšium su socialistinių tautų raida" yra noras surasti būdus, kaip greitai galima bus pasiekti numatytą komunistinės santvarkos tikslą — perėjimą į vieną kalbą SSRS ribose. Kaip žinia, svarbesnieji SSRS komunizmo teoretikai yra teigę, kad komunistinėje visuomenėje ilgainiui atsiras ir viena kalba, nors, gal propagandiniams sumetimais, vengta pripažinti, kad tai būsianti rusų kalba."

Ką j tai žiugžda — Kremliaus patikėtinis okupuotos Lietuvos vad. Mokslų Akademijos?!

J. Cičėnas

ukrainiečiai, kurie "uoliau dalyvauja bendradarbiavime" su kitomis tautomis. Ir įrodymui patiekia tokią statistikos lentelę:

Rusijos SFSR rusų esama 114,114 tūkstančių, tarp jų ukrainiečių 37,253 tūkstančiai,

Ukrainoj — rusų 7,091 tūkstantis, ukrainiečių — 32,158 tūkstančiai,

Kazakijoje — rusų 3,974 tūkstančiai, ukrainiečių — 762 tūkstančiai,

Bielorusijoje — rusų 659 tūkstančiai, ukrainiečių — 133 tūkstančiai,

Gruzijoje — rusų 408 tūkstančiai, ukrainiečių — 52 tūkstančiai,

Latvijoje — rusų 556 tūkstančiai, ukrainiečių — 29 tūkstančiai,

Lietuvoje — rusų 231 tūkstantis, lenkų 230 tūkstančių ir žydų — 25 tūkstančiai. Bet nurodyta kiek yra ukrainiečių.

Pasakyta ir kiek kitose sąjunginėse ir autonominėse respublikose gyvena dabar be rusų, ukrainiečių, kitų tautų ir vietos kilmės žmonių.

Kitoje statistikos lentelėje sugretinti 1926 metai su 1959 m., kiek kuriose respublikose būta gyventojų ir koks tarp jų įvyko tautinio sąstato pasikeitimas. Lentelė toji ilga, nors ir įdomi, daug sakanti. Jos čia išsiaiškinti nekartosis. Suglausti tiek galima pasakyti, kad tose visose tautinėse srityse vietos kilmės gyventojų prieauglis taip sparčiai neauga, kaip atvykstančių rusų ir ukrainiečių skaičius. Išskyrus Gruziją, kur net nurodyta, kiek ten būta seniau rusų ir ukrainiečių ir kiek jų dabar esama. Paskelbta, kad Gruzijoje 1926 m. gruzinų būta 1788 tūkstančiai, armėnų — 307 tūkstančiai ir azerbaidžanų — 138 tūkstančiai. O 1959 m. — gruzinų 2,601 tūkstantis, armėnų — 443 tūkstančiai ir azerbaidžanų — 154 tūkstančiai.

O štai kaip kito gyventojų tautinis sąstatas Kazakstane. 1926 m. kazakų būta 2314 tūkstančių, rusų — 2411 tūkstantis, ukrainiečių — 657 tūkstančiai, apie kitas ten atkeltas tautas nutylėta. 1959 m. kazakų būta 2795 tūkstančiai, rusų — 3974 tūkstančiai ir ukrainiečių — 762 tūkstančiai. Kitos tautos nurodytos. Taigi, Kazakijos autonominė respublikoje vietos gyventojų vienas šeštadalis jau gyvena už jos sienų. Uzbekų Kazachstane jau esama 137 tūkstančiai, Kirgizijoje 219 tūkstančiai ir Tadžikijoje — 54 tūkstančiai. Tik štai Gruzijoje gruzinų esama 97%, Lietuvoje — 92, Latvijoje — 93%. Estijoje 90%.

Čia tenka pastebėti, kad Stalinui gyvam esant, Gruzijos gyventojai lengviau galėjo apsiginti nuo įvairių deportacijų, negu kitos tautos, o iš Lietuvos, Latvijos, Estijos dar nespėta jos gyventojų daugiau iškelti kitur, o taip pat atkelti čia daugiau rusų ir ukrainiečių.

Autorius atvirai pasisako, kad visų Sovietų sąjungos gyventojų skaičiaus 70% yra rusai ir

(Tęsinys 3-tam psl.)

2 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, AUGUST 4, 1962

Kontrabandininkų...

(Tęsinys iš 6-to pusl.)

mės dundesį. Dundesys artėjo, artėjo ir visai prie jo priartėjo. Švystelėjęs elektros lemputė pamatė prieš save keturias su maišais moteris. Surinkta "stok", o šios lyg Grigo bitės pasileidžia į visas keturias puses bėgti. Visų nesugauvė. Vejasi vieną. Moteris pasirodo greitesnė, ir Slavinskas nuo jos atsilieka. Įbėga į kalnelyje esančią trobą ir užsiraikiina. Pasieniečiai, pribėgę prie durų, baldosi. Labai greitai barzdotos rusas atidarė duris. Įėjęs į vidų matė, kad šeimininkė beveik vienmarškinė trusiasi apie pečių. Šeimininkas vienmarškinis vaikštinėja po trobą. Du paugliu vaiku ramiai miega lovose. Klausia pasieniečių, kur pasidėjo į trobą įbėgusi kontrabandininkė. Abu kategoriškai užsigynė, kad jokių kontrabandininkės nėra matę ir niekas į jų trobą nebuvęs įbėgęs. Jeigu jis noris, galis krata padaryti. Išaušus atsirado sargybos viršininkas su pora pasieniečių. Pasikvietė porą liudininkų, iškratė visą namą. Sargybos viršininkas įsitikinęs, kad tikrai kontrabandininkė į šį namą neįbėgė, nes, jei jau ne kontrabandininkė, tai nors kontrabanda būtų surasta. Atsigrįžęs į Slavinską tarė:

— Tarnyboje nemiegok. Tai ir nesusapnuosė tokie dalykai.

Slavinskas gana liūdnai balsu tarė: — Aš ir pats nesuprantu. Tur būt, ta boba su velnio pagalba skradžia žeme nugarinėje. Tik daug vėliau teko patirti, kad toji kontrabandininkė buvo ta pati šeimininkė. Ji įbėgusi į trobą spėjo kontrabandą su maišu iškelti į didelių gyvuliams maistui virti katilą ir patį katilą pastumti į kureną pečių. Spėjo ir persirengti.

Šia proga tekstą pastebėti, kad į lenkų pusę ir iš lenkų pusės gabenamos kontrabandos pasireiškėdavo gana keistų dalykėlių. Paprastai iš Lenkijos į Lietuvą gabendavo daugumoj tik medžiagas. Jos ten buvo pigesnės. Tuo tarpu iš Lietuvos į Lenkiją pasieniečiams "nematant" dideliais kiekiais buvo gabenama cukrus, tabakas, o ypač labai daug druskos išgabendavo. Tikrai keistas dalykas buvo su ta druska. Lenkai turėjo savo druskos kasyklas. Iš savo gyventojų už druską labai brangiai imdavo. Druską dideliais kiekiais pardavėdavo latviams. Mes pirkdavome druską iš latvių, o kontrabandos keliu tą pačią lenkų druską pardavėdavo lenkams ir dar uždirbdavome.

"Natūra užmokėsiu"

Rodos 1933 m. būnant jau Klaipėdos krašte, — sako bičiulis, — Vilkiškiu sargyboje teko pergyventi toks dalykėlis. Paprastai pasieniečiai su moterimis kontrabandininkėmis, ypač vakarais ar naktimis, turėti reikalų nelabai nenorėjo. Su tomis visuomet kokiu nors nemalonumų susilaukdav-

vai. Tegul jas devynios! Man ir teko su viena mergina — kontrabandininke reikalų turėti.

Viena rudens popietę tarnybos reikalais teko iš Vilkiškių į Gintšaičius pėsčiam žingsniuoti. Einant lauko keliu, nepriešus Mazurmaičių kaimo, sudžiau stiprų anodijos-eterio kvapą. Na, jeigu jau yra smarvė, tai turi būti netoliese ir kontrabandos keliu atgabenta anodija paslėpta. O aš gi tam ir esu samdomas, kad kontrabandą ir kontrabandininkus gaudyčiau. Sustojęs ant kalnelio dairausi. Matau pakalnėje lauko takeliu eina nedidelio ūgio moteris. Ant kupros maišas. Nusprendžiau, kad ji ir neša anodiją. Skubiais žingsniais per arimus pradėjau prie jos artintis. Ši, pastebėjusi uniformuotą pasieniečių, pasileido bėgti. Bėgu iš paskos ir aš. Moteris, matydama, kad ją galiu pavyti, nusiavė batukus ir pasileido per arimus ir pievą link Mazurmaičių kaimo bėgti. Na, po velnių, bėgdamas manau, bus juokų, ko gero ir pabėgs iš pat panosės. Atrodė, kad ji jau tikrai pabėgs, nes aš vis didesniu atstumu nuo jos pasiliekau.

Ivyko merginai nelaimė. Belandžiudama gyvulių ganyklose pro spygliuotus vielas, ėmė ir įsipainiojo į jas. Kol ji iš tų vielų krapštelėsi, — pasivijo. Padėjau iš vielų išsipauioti ir pareikalavau, kad ji su manimi vyktų į sargybos būstinę. Ji man į tai labai griežtai atsakė: "Aš tau nesu paleistuvė. Savo gyvenime su jokiais vyrais viena nevaikščiojau ir su tavimi neisiu. Jeigu nori, pasiimk tą skardinę su anodija ir nešdinkis velniop. Laukuose prie padorių mergaičių nekibk".

Pradėdau ją kalbinti, kad ji privalanti eiti, nes aš ją nugalėsiu ir sargybos būstinę priemonių rasiu. Nieko negelbėjo. Neįgalus nei prašant neklausio ir tiek.

Jokie grasinimai šios 22 metų neįbaurios išvaizdos merginos neveikė. Pabandžiau imti už rankos ir vesti. Kad tu dvi-gubai surūgtum! Kai pradėjai sutemus įtikinti ją, kad ji su manimi turinti nueiti tik iki siaurojo geležinkelio stotelės. Ten aš tik anodiją pasiimsiu, o ji galės eiti su keliais. Laukuose jos palikti aš negaliu.

Teismas į visa tai kitaip pažūrėjo ir už siūlymą "kyšio" bei nešimą anodijos, rodos, net 9 mėnesiams į šaltąjį uždarė". Šiam kartui užteks, — sako mano pažįstamas. Kitą kartą daugiau.

Stasys Juškėnas

PRIETELIAU, GERIAUSIA DOVANA SAVO DPAUGAMS — UŽSAKYTI "NAUJIENAS"

mis akelėmis mirktelėdama, peržvelgia mane. Dažnokai menamai kojines taisydamas daugiau negu reikia kojineis pataisyti sionelį pakelia, plikas blauzdeles parodo. Pasėdėjusi porą valandų siūlo tokią išeitį: — Aš tau sumokėsiu ir eik savo keliais. Klausiu, kiek ji turi su savimi litų. "Eik tu, kvaili — ji man atsako. Jeigu aš pinigų užtektinai turėčiau, tai tos smarvės nešiočiau". Sakau, jeigu pinigų neturisi, tai kuogi manai užmokėti. "O! tu ir vyras, nežinai, kuo užmokėsiu. Nagi natūra". Aš menamai nieko nesuprasdamas aiškinu, kad jokių užmokėsių natūra neimu ir iš jos neimsiu. Ji man sako: "Gerai, aš iki to beržynėlio eisiu, o toliau nei žingsnio. Galėsi, kad norėsi ir nušauti! Kadangi beržynėlis buvo arčiau Vilkiškių, sutikau ir linksmai lyg seni pažįstami, šnekučiodamies einau takeliu.

Atėjusi prie beržynėlio atsūgtelė ir sako: — Sutinki, tai sumokiu, arba rėksi visą gerklę. Na, dabar tai jau tikra velniava bus, galvoju. Temti jau pradeda. Kai pradės ji bliauti, rėkti, subėgs visa apylinkė gyventojų. Neį šis, nei tas. Pro šalį važiuoja Jonas Vidra iš Gintšaičių kaimo. Prašau jo pagalbos.

Šis nusijuokęs priėjo prie jos ir sako man: "Imk už kojų, o aš už galvos. Meskim į vežimą! Laimė man teko koms. Jam imant už galvos, ši, turėdama laisvas, rankas, kad pradės Vidrai nagais veidą akėti, — visas kraujais apsiplė. Metė jis ją ant žemės nusikeikė ir nuvažavo kruvinių veidų savo keliais. Ir vėl mudu pasiliecame. Sėdi ant žemės, sionelį aukštokai pakėlus ir vis kartuoja: "Imk mokesį ir eik velniop". Įvairiausiais būdais aš kalbinau eiti, o ji vis savo: ne ir ne. Ji galinti sėdėti nors visą savaitę. Kas jai. Pagaliau jau gerokai sutemus įtikinu ją, kad ji su manimi turinti nueiti tik iki siaurojo geležinkelio stotelės. Ten aš tik anodiją pasiimsiu, o ji galės eiti su keliais. Laukuose jos palikti aš negaliu.

Teismas į visa tai kitaip pažūrėjo ir už siūlymą "kyšio" bei nešimą anodijos, rodos, net 9 mėnesiams į šaltąjį uždarė". Šiam kartui užteks, — sako mano pažįstamas. Kitą kartą daugiau.

Stasys Juškėnas

PRIETELIAU, GERIAUSIA DOVANA SAVO DPAUGAMS — UŽSAKYTI "NAUJIENAS"

Stasys Juškėnas

PRIETELIAU, GERIAUSIA DOVANA SAVO DPAUGAMS — UŽSAKYTI "NAUJIENAS"

DONALD PETKUS ANTHONY PETKUS

A. PETKUS & SŪNUS

NAUJA KOPLYČIA

MARQUETTE FUNERAL HOME

2533 West 71st Street

(Maplewood gatvės kampas)

GRovehill 6-2345 TOWNhall 3-2108

Pilnas laidotuvių aptarnavimas, įskaitant karstą ir pasinaudojimą mūsų gražiom kopyčiom, yra nuo \$375.00; \$430.00; \$595.00; \$650.00; \$695.00; \$750.00; \$875.00; \$895.00; \$945.00; \$975.00; \$900.00 ir daugiau. Karstą galima pasirinkti kopyčioje.

GRAZIOS INDIVIDUALINES KOPLYČIOS

MASINOMS PASTATYTI AIKSTĖ

Lietuviams teikiama šios rūšies patarnavimus 30 metų.

7 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, AUGUST 4, 1962

KONTRABANDININKŲ GUDRYBĖS IR KITOS ĮVAIRENYBĖS

Atostogaujant vėl teko ilgėliau pasikalbėti su mano geru bičiuliu, buvusiu Lietuvoje pasienio policijos tarnyboje. Jis papasakojo iš savo tarnybos įvairiausių dalykėlių. Manymais, kaip kam tokie dalykėliai gali ir patikti. Štai jie:

Nuoga moteris

Berods 1928 m., — sako mano pažįstamas, — teko būti Zarasų apskrityje Biliūniškių sargyboje pasieniečiu.

Vieną šiltą vasaros pavakarių šios sargybos pasienietis Jonas Mardosas išėjo į tarnybą. Eidamas į paskirtą vietą sužinojo, kad su kitomis moterimis išėjo į lenkų pusę parsinešti kontrabandos — medžiagų ir viena jauna rusė. Šios rusės ūkis ir trobesiai buvo prie pat demarkacijos linijos. Buvo žinoma, kad ji labai dažnai eina kontrabandos parsinešti, bet jos pagauti nepasisekdavo. Paprastai vyras nusėkdavo pasieniečio buvimo vietą ir sutartais signalais ją įspėdavo. Mardosas, žinodamas, kad bus sekamas, ėmėsi gudrybių. Atėjo visai viešai prie jų namų, pasikalbėjo su josios vyru, pasisakė, kad vykusių į kitą barelio galą. Tuo tarpu temstant pats paėjo geroką galą pasėtis javų laukais (o matomesnės vietose šliaužė ropomis) ir atsirado vėl prie to paties ūkio. Išikasė į didelę šieno kupetą. Tų kupetų ten buvo keliolika. Su temus ūkio savininkas, kontrabandininkės vyras, su šunimi apėjo lauką. Apžiūrėjo visas šieno kupetas. Praėjo ir kupetą, kurioje tūnojo Mardosas. Nei savininkas nepastebėjo, nei šunelis nesuodė. Šunelis, atbėgęs prie kupetos, atliko šunišką reikalą ir nustrykėjo paskui savininką.

Rytus pasirodė žara. Naktis visai rami. Tik tūkstančiai lakštingalėlių savo suokimu, o žiogeliai čirškimu arde nakties ramybę. Mato Mardosas nuo kalnelio tiesiai į jį ateina keturios su maišais moterys. Toje vietoje administracijos linija skyrė mažas, lengvai persokamas upelis. Moterys, priėjusios upelį, susėdo. Girdi Mardosas, prie upelio krūmokšliuose kalbas, juokiasi ir vis drąsina viena kita. Staiga viena visai nuoga moteris peršoka upelį ir gerokai rėkaudama, menamai arklį ieškodama, ufenina link namų. Grįžta iš namų jau su piktoku šuniu ir dideliu pagaliu rankoje. Priėjusi prie kiekvienos kupetos baksteri į kupetą, iš viršaus gerokai per kupetą suduoda lazda, ir eina prie sekantios šieno kupetos. Mardosas mato, kad prieina ir prie jo kupetos. Ilgiau jam laukti jau nebegalima. Ko ger dar stora lazda užvoš per galvą ir apsvaigins. O priedo dar šunelis apkančios. Iššoksta iš šieno kupetos ir sulaukia nuogą moterį. Ši pradeda

aškinintis, kad ji niekur nėra buvusi, o tik savo arklelio ieškanti. O tas jos arklis priiškantis prie beržinėlio sodrią žolelę ėda net prunksdamas.

Už upelio sedėjusios moterys, pasiėmusios maišus, į krūmynus nukulniojo. Gerokai praauso. Varytis per laukus ir vienkienius nuoga moterį baidė, bet nepatogai. Bet nėra kitos išiečios. Varosi. Ši protestuoja ir žada valstybės gynėjui skundą paduoti, kad jai pasienietis drabužius nudrasėjęs ir dar... išprievartavęs. Einant vieno ūkininko paklonėmis randa didelį maišą. Viename maišo gale padaro skylę ir užmauna nuogaliai ant galvos. Maišo būta didelio ir jai siekė iki kelių. Ir lyg paukščiams baidyti baidyklę atsivarė į sargybos būstinę. Kratos daryti tikrai neberekėję. Susisieks su rajono viršininku Kazlausku ir paaiškinus sulaukymo aplinkybes bei moters nuogybę, pastarasis matyti, pasikalbėjęs su apskrities viršininku įsakė moterį paleisti į namus.

Iš pasienio būstinės moteris buvo gražinta į namus aprenpta pasieniečio miline. Ši kartą nuo baumės ji išsisuko, bet užtai kitą savaitę buvo sulaukta su kontrabanda, kai ji dar nebuvo spėjus nusirengti.

"Lenkų užpuolimas".

Rodos, tais pačiais metais ir toje pat sargyboje, — sako mano pažįstamas, — teko pergyventi tokį įvykį. Kūčios. Lauke pyškina šaltis, siekdamas iki 40C. laipsnių žemiau nulio. Nuo didelio šalčio pyška sproginėdamos tyvos ir net

medžiai. Trys pasieniečiai sargybos būstinėje valgo kūčias. Šautuvai sustatyti prie durų piramidėse. Kiti ginklai taip pat sukastyti ant sienų prie durų. Sargybiniam keičiantis nuolat lauke girdisi sniego girždėjimas. Būstinė nerakinata. Jokio prie durų sargybinio nėra. Pasieniečiai, pavalgę kūčias, nusirengė ir nuėjo miegoti. Pasieniecis Radzevičius, dar nespėjęs užmigti, žvilgtelėjo į duris ir mato prie ginklų stovi du pilnoje uniformoje su kardais lenkai. Iš baimės ir būdamas vienmarškinis nieko daugiau nebegalėjo daryti kaip tik nesavu balsu surikti: "Lenkai mūs užpuolė". O tie tariamieji lenkai, gerokai persigandę, lietuviškai atsiliepė: "Nebijokit, mes irgi lietuviai".

Pasirodo du Vilniaus krašto lietuviai (pavardės jau pamiršau), tarnavę lenkų kariuomenėje Lydos iguloje raitelių pulke, pabėgo iš pulko ir su visa uniforma bei kardais traukiniu atsirado prie pasienio. Vėliau jau pėsti perėjo administracijos liniją ir atsirado mūsų pusėje. Vietos gyventojas Balšys nurodė būstinės vietą. Dar kartą teko iš lovy keltis ir ant ras kūčias su vilniečiais valgyti. Atšventę drauge dar ir Kalėdas perdavėme juos aukštesnių viršininkų dispozicijon.

Prasmenga kontrabandininkė su kontrabanda

Ruduo. Naktys tamsios. Naktimis gerokai pašala. Tokiomis tamsiomis naktimis daugiausia naudojasi kontrabandininkai. Biliūniškių sargybos senesnio amžiaus pasienietis Mikas Slavinskas išeina į tarnybą. Slavinskas pasirenka didelį slėnį ir seka. Ir sekti gali tik ausimis. Girdi sušalusios žek

(Tęsinsys 7-tam psl.)

NEW YORKO...

(Atkelta iš 1-mo spl.)

m. Steigiamojo seimo ir kitų trijų seimų stenografijos. Lietuvos statistikos metraščiai. 1920 m. Suvalkų konferencijos protokolai. Lietuvos TSR mokslo akademijos leidiniai. Lietuvos informacijos biuro žinios, 1921—23 m. Londonas, 1932-1940 m. Lietuvos vyriausybės žinios. P. Joniko Lietuvių kalbos istorija. Viso čia nesuminėsi, kas ten yra iš Lietuvos nepriklausomybės metų.

Bet štai senesnių metų: S. Soloviovo "Obzor diplomaticheskich aktov Moskovskago ir Litovskago dvorov", 1854 m. leidinys "1385-1791 Akta unijii Polska z Litwa". Sl. Kutrzela ir Wl. Semkovich, 1932 m. leidinys; "Sobranie drevnich gramot, aktov gorodov Vilna, Kovna ir Trok", 1843 m. leidinys. Deja, nepastebėjau tu leidinių, kurie Lietuvos praeičiai pažinti skirti čia, JAV, dabar išleisti lietuvių ar anglų kalbomis. O gal jų nepastebėjau, nes neturėjau tiek laiko nuodugnai visą kartoteką peržiūrėti.

Ir čia būtų Lietuvių bendruomenės darbas tuo lituanistikos skyriumi susidomėti, jį pažinti ir kiek galima jį papildyti. Tai toks rūpestis, kuris duonos neprašo. Bet, deja, tokiu darbu tiek neišgarsėsi, kaip atsilankymu į Baltuosius Rūmus.

Kartu ir mūsų politiniai veiksniai privalėtų tuo reikalu susidomėti ir ką turi savo išleide kaip New Yorko miesto bibliotekai, taip ir kitų didžiųjų miestų centrinių bibliotekoms pasiūlyti ir paprašyti sukataloguoti, o ne sandėliuose laikyti.

Štai Lietuvos TSR mokslo akademijos tuo klausimu susidomėta ir ji savo leidinius atsiunčia. Ar visa, ką toji akademija išleidžia, New Yorko biblioteka turi, nesidomavau.

Ir ta proga. Smagu toje New Yorko bibliotekoje padirbėti jokių varžančių formalumų.

Kelias valandas rausiai Lietuvos istorikos kartotekoje ir niekas iš bibliotekos tarnybos nedarė man jokių kliūčių ar reikalavo kur nors įsiregistruoti, ar savo asmens dokumentų parodyti. Tiesa, išcinant iš bibliotekos durininkas atsidėjęs kiekvieną išcinantį palydė, ir kas turi knygų ar ko kito, tai prašo parodyti, ar ne iš bibliotekos jos, be įsiregistravimo paimtos. O šiaip rami, tinkama darbai aplinka New Yorko miesto centrinėje bibliotekoje.

Anglų Kalbos pamokos K. GINEITIS

3255 So. Union Ave., Chicago 16, Ill. Telefonas: Victory 2-9105 Duoda prieš karą baiges

Čikagos universitetas. 1 dol. 25 ct. val. — privačios VERTIMAI - PILIETYBĖ - LAISKAI

24 HOUR NURSING CARE BURNSIDE REST HOME 9435 S. Langley Ave. — CO 4-2800 Convalescents — bed patients also elderly people at reasonable rate by month — inquire now! Fine food — special diets; Registered & Practical nurses. Visitors welcome.

RUSINIMO DARBO...

(Atkelta iš 2-ro psl.)

Lenkijon, kad iš ten lengviau pasiekti Izraelį.

Čia išvada prašosi tokia, kad be rusų kolonizatoriais ir kitas nerusų gyvenančias sritis siunčiami ir ukrainiečiai, kaip rusams kalbos požiūriu artimi.

Iš visų tų autonominių sričių neparodytas gyventojų sąstatas Tolorijos, Karelijos, ir penkių Kaukazo tautų iškeltų Kazakstanan ir neva gražintų į seniau gyventas vietas, taip pat nepaskelbta ir Kalmukijos statistikos lentelė. Mat, jau nėra kas ten skelbti, nes ten rusifikacija įvykdyta su kaupu, tai yra jau tos žemės apgyvendintos "susovietintų naujų žmonių".

Į vyžas įstojo, taip toli nuklampojo

Tų statistikos lentelių paraiškimui, autorius pastebi: Kazakijoje rusų gyvenama du penktadaliai visų kitų gyventojų, Kirgizijoje — vienas trečdalis, Latvijoje — vienas ketvirtadalis, Turkmenijoje — vienas šeštadalis, Azerbaidžane — vienas septintadalis, Uzbekijoje ir Tadžikijoje — vienas dešimtadalis, Moldavijoje ir Gruzijoje — vienas devintadalis.

Apie Lietuvą, Estiją ir kitas tautines respublikas autorius nutyli. Jis pastebi, kad stiprinant ūkinę — techninę komunizmo bazę Sovietų tautos dar labiau išsiblašys. Ir taip atrodo, kad tas vyksmas eina savanoriškai, tai yra autorius nutyli, kad čia vyksta žiaurus pavergtų tautų perkilnojimas tikslu kaip galima jas sparčiau nutautinti.

Anot autoriaus 1960—1980 met. būvyje įvyks dar didesnis geografinis gyventojų tautinis išsisklaidymas, nes to pareikalaus darbo pajėgų resursų paskirstymas.

Dalyk ir valdyk.

Autorius kartu pastebi, kad Sovietijos tautų raštija sparčiai auga kalbomis, bet kartu bręsta ir tų tautų kultūrų artėjimas. Girdi, įvairūs kūriniai verčiami į tų tautų kalbas. Tiesa, daugiausia tos tautos naudojasi tuo, kas sukūrta rusų kalba. Nors jau nerusų tautų inteligentija, tiksliau valdininkija daug kur viešai tarpusavyj kalbasi rusiškai, bet, anot autoriaus, tik

neišmanėliai gali teigti, kad jau atėjo laikas tautines kultūras jų gimtojoje kalboje, kartu su valstybe užraukti. Esą dar tautinės institucijos turi didelės svarbos socializmo ir komunizmo statyboje. Bet, girdi, būtų neįsitinga saugoti tokias tautines kultūras ir buities savybes, kurios jau yra atgyventos. Net esą ir past Nikita Chruščiovas mano, kad nepaisant sovietinių tautų kultūrų artėjimo, nėra reikalo skirtumus nutrinti.

Rusų kalba, esą dabar virtusi visų Sovietijoje gyvenančių tautų susižinojimo bendra kalba. Ir toji kalba tas tautas suartina. Ir tokio bendradarbiavimo dėka štai 1926 m. žydų savo gimtąja kalba laikė žydų kalbą 82,6%, o jau 1959 m. gyventojų surašinėjimo metu, pasisakė tik 21,6%, kad jų gimtoji kalba yra žydų kalba... 1926 m. iširų tautos 88,8% pasisakė, kad jų gimtoji kalba yra iširų, o 1959 m. — tik 34,7%. Bet autorius nutyli, kurios kitos tautos jau išsižadėjusios savo gimtosios kalbos rusų kalbos naudai. Tik išimtis čia padaryta ukrainiečiams, kurių tariamai tik 87,7% pasisakė, kad ukrainiečių kalba yra jų gimtoji kalba. Štai Kazakstane tariamai iš ten gyvenančių 762 tūkstančių ukrainiečių 302 pasisakė, kad jų gimtoji kalba yra rusų kalba.

Dantis parodė, o proto neįsigijo.

O kadangi rusų kalba darosi vyraujanti kalba, tai iš tos kalbos daugiausia raštų verčiama į kitų Sovietijos pavergtų tautų kalbas. Įdėta ir statistikos lentelė, kiek ir kuri tauta išsivertė knygų iš rusų kalbos.

Štai kai kas įdomesnio iš tos lentelės:

1955—60 metų būvyje ukrainiečiai iš rusų kalbos išsivertė 185 knygas ir iš kitų Sovietų tautų 23, užsienio 25. Bielorusiai iš rusų kalbos 35, ir kitų sovietų tautų 21, užsienio —9. Gruzinai iš rusų kalbos —87, ir kitų sovietų tautų —20, užsienio —9. Kirgizai iš rusų kalbos —12, ir kitų sovietų —6, užsienio —7. Uzbekai iš rusų kalbos 30, ir kitų sovietų —41, užsienio 16. Kazakai iš rusų kalbos —21, ir kitų sovietų —25, užsienio —12. Latviai iš rusų kalbos —74, ir kitų sovietų —16, už-

sienio —13. Estai iš rusų kalbos —85, ir kitų sovietų —11, užsienio 10. Lietuviai iš rusų kalbos —5, užsienio —8.

Tai toji lentelė įtikinančiai neparodo, kad iš rusų kalbos būtų verčiama į savąją gimtąją kalbą daug knygų. Tiesa, jų daugiau išsivertė lietuviai, estai, nes tarp jų esama dar daug tokių, kas rusų kalbos nemoka ar silpnai ją moka. O ir iš kitų kalbų ne daug verčiama knygų. Tai savotišku skurdū dvelkia, ypač kai iš užsienio kalbų toks mažas knygų skaičius versta.

Na, o jei turėsime galvoje, kad rusų kalba kai kurias knygas, susijusias su šalies politika bei komunizmu teosurija, būtina versti į kitas sovietų kalbas, tai faktinai tų vertimų skaičius dar mažesnis.

Tai atrodo, kad tarp Sovietijos tautų tas kultūrinis tarpusavis bendradarbiavimas ne toks didelis, kaip propagandos nurodoma.

Nors to straipsnio autorius M. S. Džunusov teigia, kad seniau patriotizmo nujautimas pasireiškėdavo savo tautos šalies sienose, tai dabar jis, tas patriotizmas, suprantama sovietinis patriotizmas, apima vieną visos žmonijos trečdajį, suprask: Sovietų Sąjungą su jos satelitais, kartu ir Kiniją.

Bet mūsų įsitikinimu, čia autorius šauna pro šalį, kaip ir šovė pro šalį buvęs Lietuvos gubernatorius Sviatopolk —Mirski, kuris 1903 m. įteikė Carinės Rusijos valdžiai memoriamą, teigdamas, kad bijoti, atgyjant lietuviams, kokio nors pavojaus rusų viešpatystės reikalams, visai nėra ko. Lietuviai neturi istoriškų praieitis. Tai gi dėl to ateitis šitos nedidelės tautos yra nutarta sutirpdyti Rusijos gyventojų masėje.

Nesutirpo nei lietuviai, latviai, estai, nei Kaukazo ar Sibiro tautos. Kai 1905 m. Rusijoje kilo revoliucija, visos anos tautos dėjo pastabas nusikratyti Rusijos globa. Gi pirmojo pasaulinio karo išdavijoje atkūrė savo valstybes Lietuva, Latvija, Estija, Suomija, Lenkija, trumpam Gruzija, Ukraina, Bielorūsija, Kazachija ir kitos Sibiro tautos. Neamžina ir ši Susovietintos Rusijos imperijos okupacija kartu su rusifikacija, kolonizacija bei sovietizacija.

1897—1900 m. buvęs Lietuvos gubernatorius Tockis tvirtai teigė, kad Vilnius iš senų senovės, nuo nealmenamų laikų yra Rusijos ir rusų miestas ir atsidėjęs kovojo su "inorodcais", ypač su Lietuvoje tuo metu plintančia pogrindžio spauda, o jo paties statistikos surinktomis žiniomis žandary buvo konfiskuota Mažosios Lietuvos pasienyje iš ten slaptai spausdinti ir į Lietuvą gabenami 1891—1893 m. 37,718 spaudos leidinių. 1894—1896 m. —40,335 egz. ir paskutiniai jo gubernatoriavimo metais arti 50 tūkstančių egzempliorių. Tad lietuvių tautos reakcija į jo priespaudą nesumažėjo, bet atvirkščiai — tolydžio didėjo.

Ir vieno ir kito tų gubernatorių linkėjimai lietuvių tautai šovė pro šalį — Lietuvos valstybė atsistojo ant savo kojų.

Deja, M.S. Džunusov savo nepriklausomą protą yra iškeičęs į kompartijos nario knygelę, tad neuostabu, kad jis yra pasekęs carinės Rusijos gubernatorių pėdomis, nes maskvinių komunistų partija nuėjo carinės Rusijos rusifikacijos pėdomis. Anot Lietuvos žmonių: išėjo blūsų kaustyti. O Susovietintos Rusijos pavergtos tautos ne iš vaškų nulipytos, komunizmo saulėje nesutirps.

NORINT APLANKYTI GIMINES USSR
IR VISUS RYTŲ EUROPOS KRAŠTUS, KAD PADĖTŲ ATSIKVIESTI GIMINES IS USSR IR RYTŲ EUROPOS,
Kreipkitės į patyrusių Agentūrą
COSMOS TRAVEL BUREAU
45 WEST 45 ST. — NEW YORK — Tel. CI 5-7711

HOSPITAL
EARN **8%** FIRST MORTGAGE BONDS PAYABLE SEMI-ANNUALLY
\$100 — \$500 — \$1,000 — \$5,000 DENOMINATIONS
5 Year to 20 Year Maturities
INTEREST
JAMES E. DONNELLY FOUNDATION, TRUSTEE
A Colorado Non-Profit Corporation — Dept. A
SUITE 518, 1575 SHERMAN ST., DENVER 3, COLO.
Please send me complete information without obligation
Name _____
Address _____
City _____ State _____

WYOMINGO PĖDSAKAIS Į VAKARUS

Kas nori pažinti Amerikos Tolimuosius Vakarus, reikia važiuoti arkliais "polubiu" dengtu vežimu

Dar šiomis dienomis pasitaikė daug kam matyti iš Minnesotos prerijų "polubių" dengtą didelį gardinį, žmonių pilną vežimą arkliais važiuojant mormonų prieš daugiau kaip šimtą metų pramintu keliu tolimųjų Vakarų kryptimi. Daug dar kam pasitaikys tą vežimą matyti, nes iš St. Claude, Minnesotoje, į Salt Lake City, Utah valstybėje, 1200 mylių tarpą pradėję važiuoti šių metų liepos pirmoje pusėje tie žmonės tikisi pervažiuoti iki maždaug ateinančio rugsėjo pabaigos.

Zmogus bėga nuo daktarų sąskaitų...

Tie žmonės tai mormonų tikybos Orin Gulbranson šeima iš 10 galvų: pats Gulbranson, 39 metų, jų žmona Mabel 39 metų ir aštuoni vaikai nuo 11 mėnesių iki 15 metų amžiaus. Pirmą savaitę jie nuvažiavo tik 88 mylias, bet įsibėgėję tikisi greičiau pavažiuoti.

Salt Lake City yra mormonų tikybos ir jų valstybės sostinė. Mormoniai kitais žodžiais vadinasi "Paskutinių dienų šventieji", tačiau norint suprasti, kas jie tikrai tokie, reikia būti mormonu gimus. Gulbransonų šeima pas savuosius traukia, kaip iš jų pasiskaitymų galima spręsti, ne tikybos sentimentas, o bėda, bankrotas skoloms prispaudus.

Jis pats buvęs elektrinių vargonų pardavinėtojas, turėjęs nuosavą kompaniją su 35 tarnautojais. Viskas ėjo gerai, bet praėjusią žiemą jis apsirgo kepenų liga ir besigydydamas praradęs viską, net savo automobilį. Su aštuoniomis vaikais ilgai netruko skoloms susikrauti... "Pagaliau nebegalėjau pakelti profesionalų sąskaitas renkančių kolektorių įžeidinėjimų", pasakė šeimos galva, ant ratų uždėjo lankus, juos apraunkė brezentu, pasikinkė į ratus arklius, susimetė patalus, drapanas, krosnelę, pačių ir vaikus ir pasiėmęs paskutinius šešis dolerius pajudėjo.

Jis sako: "Viena problema atpuola, mums pakeliui nereikia bijoti priešingų indėnų".

Per dykumą nespėjau nė vyšnių suvalgyti

Man tokios problemos nebuvo ir mano kelionė į Vakarus prasidėjo ne iš ten, vedė ne ten ir baigėsi ne ten, bet sekė tuo pačiu Didžiojo Wyomingo Pėdsaku (Great Wyoming Trail), kuriuo pirmieji pionieriai, traukdami į Tolimuosius Vakarus, *dykumas* savo kaulais nubarstė, kuriu tų pačių mormonų Mozė — Brigham Young 1847 metais, pasiergeliuodamas su jam kelią pastojančiais indėnais, savo tikinčiuosius pasakėjus nuvedė į jiems pažadė-

tąją žemę — prie Didžiojo Druskos Ežero, esančio už ištiesusių viršinių iš tolo baltai gražių, iš arti neapsakomai žiaurių kalnų ir už šimtus mylių besitęsusių tyrų, kur kiek akys apmato net dykumų žolelė neauga...

Šiandien ta dykuma tebėra tokia pat neįtikėtai įspūdinga, tik tuo skirtumu, kad juose daug kur matai naftos pumpas lėtai ritmiškai kryptuojant ir kad autobusas išilgai dykumos nutiestu plačiu plentu greičiau neša, negu spėji susiorientuoti.

Iš Chicagos išvažiavus vakare, nuobodžiausią distanciją per Iowa pravažiuoji nakties metu ir sekantį rytą ankstybiems pusryčiams esi pas Cicėnus, kur pora dienų karališkai paviešėjęs, Cicėnų sodelio šviežiai skintų vyšnių plastikinį maišelį pasiėmęs, kol uogas išbaigi — jau ir Druskos Ežero miestą pasieki.

Iš Omahos nebelengva (nebesinori) išvažiuoti

Cicėnas, Jeronimas, Vilniaus miesto ir krašto sūnus, kurio Skeveldros Naujienose nuo 1957 metų rudens nėra dar nė vieno šeštadienio užvylusios, yra (tikrai) laimingas žmogus. Turi geriausią žmoną pasaulyje Nelę (Petronelę) ir dukrą pavyzdingą lietuvaite Ramintą, jauktų vienai šeimai namelį Omahos miesto rezidenciniame pietiniame gale, su garažu, knygynu, darželiu, sodelin, kuriame auga, žydi ir jau vaisius mezga ko ne visų vaismedžių po vieną, be to neseniai išsigijo socialų ir ambicingą šunytį Pukį, kurs Ramintos negali pakęsti nuo to valandos, kada ji jį įžeidė, išmesdama pro duris, kol jis nebuvo baigęs pasisveikinti su iš darbo grįžusiu Cicėnu, savo viešpačiu ir draugu.

Negana to, Cicėnas turi dar labai tyrą, sveiką orą, toli nuo savo darbovietės, savo sodelyje dar turi bent tuziną paukštukų, nuo mažyčių pamėklų (moking bird), iki žvirblių, blezdingų ir "rabinų". Ir dar turi labai daug labai gerų kaimynų, o tokių yra ko ne visa Omahos lietuvių kolonija, iš kurios norčūsiai ryškiau izoliuoti Antaną ir Emiliją Pocevičius. Abudu pasišventę veikėjai, kur tik reikia kas lietuviška parengti, o jis pats dar žymus elektrotechnikas, radio ir televizijos specialistas, kurio ir magnetines juostas įgrotų ir įdaintuotų lietuviškų dainų, muzikos ir tp. biblioteka yra neišsemiamas šaltinis ne vien vietiniams parengimams, bet ir tolimesniems kaimynams paskolinti.

Patekus į Omahą, nebelengva iš čia pajudėti. Daug kas čia patinka, bet labiausiai čia patinka puikūs lietuviai, su jų Teatro ratelių ir choru, ku-

riam vadovauja visiems lietuviams plačiai žinomas chorvedis, orkestrų dirigentas, svarbiausia — lietuviškų maršų kompozitorius Bronius Jonušas.

Nebraska yra kaip ir paruošiamoji pakopa į Wyomingą, nes juo toliau į vakarus, juo darosi aukštesnė, ir laukinesnė, o pervažiavus "sieną", už kurios nebetoli yra apdairuotoji Cheyenne, šios dykumų valstybės sostinė, visu U.S.30 plentu važiuodamas nebegali akių primerkti, nes kiekviena nauja mylia — nauja amžiu neapamirštama panorama, gamtos keistenybė ir geologijos meno didybė!

Pagavau Žemę su Saule besibučiuojant!

Dar Nebraskoje pirmą kartą pastebėti tylūs, balti, lyg baltų dantų eilė, sniegais apdengtomis aštriomis viršūnėmis kalnai, kurie pradžioje lyg nedrąsiai pradeda reikštis tolimame pietų horizonte, toliau aiškiau, aukščiau ir arčiau, kol tiek priartėja, jog, rodos, reikia tik perbėgti negyvąjį dykumos smėlį ir ten kalnų papėdėje dar juostele žalių, lyg rūtų ežios, skujočių miškelius, o tada dangaus karalystė su visomis erdvių sąvabybėmis — amžinai sausu ir skystu oru ir nealaidžiu šalčiu jau pirštu pasiekiami!

Išsiūrėjęs į rytmečio saulėje tolimame horizonte žvilgančių baltų, lyg dantų eilę, kalnagubrio viršūnių viršūnę, įsivaizduoji esąs gyvas liudininkas intymios kosminės meilės scenos — mūsų motinos Žemės su savo deive motina Saule pasibučiavimo. Ta mūsų Žemelė čia tokia linksma ir taip laimingai juokiasi, kad visi jos dantų perlai malyti. Štai, kur reikėjo atvažiuoti norint pamatyti žemę veidu atsisukusią į saulę!

Taip iki paties Pacifiko. Kur bepažvelgsi, vis naujos kalnų kupros iš horizonto keliasi, ir kartkartėmis paskiras gražuolis debesėliais apsitaisęs baltą galvą iki 13 ir 14 tūkstančių pėdų aukštyje iškėlęs nuo amžių amžinųjų savo vietoje savo sargybos pareigas eina. Pati plokštuma, kuria išvestas plentas, ir gi čia yra iškilusi nuo 6 iki 7 ir arti 8 tūkstančių pėdų aukščiau jūros paviršiaus, o kadangi jūra iš čia baltai toli, galima įsivaizduoti, kaip tokio sauso oro nemėgsta uodai ir visoki streptokokai!

Po Wyomingo sostinės Cheyenne greit Laramie su Wyomingo universitetu, Rawlins, Rock Springs, Green River — baugiai gražios panoramos, vis kitokios uolų formacijos, vis gilyn į kalnų širdį. Mantum, jog nieko daugiau ir nebereikia, kai vieno Wyomingo, bet štai neįtamai po ratais jau Utah, Idaho, jau Oregono ir Washingtono valstybės, nė viena kita nepasiduo-dančios, o juk tai dar ne visos jos, pionierių kitapus didžiosios dykumos atrastos ir į Uniją atvestos teritorijos.

Štai ta vieta! This is the place!

Didžiajam Wyomingo pėdsakui iš plačios negyvos lygumos susiaurėjus į gilią prarają ir išvirtus į rudų, raudonų ir kitokių spalvų akmenynus, per kuriuos mūsų laikų platus modernus plentas ir šiaip ir taip beįsiraunuoja, staiga lyg aušte išaušta kitas pasaulis. Kelias pasuko gražiausiu slėniu su tvenkiniu ir dirbtiniu ežeru, ir tuo slėniu įvažiavome į garsųjį Druskos Ežero (Salt Lake) slėnį, kurio centrą sudaro Didysis Druskos ežeras ir Salt Lake City — Druskos Ežero Miestas, Utah valstybės sostinė.

Čia tai mormonų vadas Brigham Young 1847 m. liepos 24 dieną atvedęs savo nepilno šimto galvų pasekėjus pasakė: "This is the place!" Tada visas slėnis buvo atgrasinanti dykuma, kur dėl druska persunkto grunto niekas neaugo, o šiaudien yra tikras vientisinis rojaus daržas, gražiausia pasaulyje žmonėms gyven-ti vieta.

Pats Didysis Druskos ežeras yra toliau nuo miesto, 15 mylių nuo Kapitoliaus, vidutiniškai 75 mylių ilgumo ir 35 mylios platumo, nuo 20 iki 50 pėdų gilumo, bet po Ne-gyvosios Jūros yra vienintelis pasaulyje vandens baseinas, turįs tokį didelį nuošimtį druskų (27%), kad žmonės neskęsta ir plūduriuoja vandens paviršiuje lyg medžio luitai.

Druskos Ežero Miestas (Nukelta į 5-tą psl.)

GERIAUSIA VIETA PIRKTI

Namų rakandus, Elektrinius daiktus, Rankinius laikrodėlius, Deimantus ir Lietuviškas plokšteles

LENGVAIS IŠMOKĖJIMAIS

BUDRIK FURNITURE

3241 S. Halsted St. Telefonas CALumet 5-7237

Budriko radijo programos sekmadėnais iš stoties WHFC, 1450 kil. nuo 2 iki 2:30 val. po pietus.

4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, AUGUST 4, 1962

WYOMINGO...

(Atkelta iš 4-to psl.)

(Salt Lake City) inkorporuotas 1851 metais, šiaudien užima 53 ketvirtainių mylių plotą, yra 4,330 pėdų aukščiau jūros paviršiaus ir šiaudien turi jau 182,121 gyventojus, o jų įsteigtoji valstybė Utah turi 84,990 ketvirt. mylių plotą ir 688,862 gyventojus, iš kurių 472,414 yra mormoniai.

Utah vardas tai valstybei duotas nuo indėnų Ute vardo. Sostinė Salt Lake City turi geriausią išplanuotą, medžių alėjomis išsodintą plačiausias gatves: centrinė Main Street yra 182 pėdų platumo! Kam tokios plačios gatvės buvo reikalingos, kada žmonės apie automobilus dar nė nesapnavo? Jai juokdamas atsakė Greyhound autobuso šoferis: mormonų vadas Brigham Young, sako, turėjo ar 19 žmonių, kiekviena žmona ar po 19 vaikų, na o Young buvo ne koks arabas, o buvo kultūringas airišis, tad su savo žmonomis gatvėmis nevaikščiojo kaip kokis indėnų čyfas savo bobų (squaw) priešakyje, o eidavo visas laikydamas po ranka!

Amerikos Vakarams aprašyti trūksta žodžių

Pasiekus Oregono ir Washingtono, įspūdis toks, kad Amerikai nieko šiame pasaulyje daugiau nereikia. Gyvenkite, dauginkitės ir pripildykite žemę, ką tūlos rasinės ir tikybinės grupės paraidžiu ir vykdo.

Kokia derli žemė arčiau Pacifiko krantų, kokie tik vaisiai ten nenoksta! Kur kadaise buvo kita pionierių pabaisa — Oregon Trail (Oregono Pėdsakas), dabar ramių, tylių ir baltai rimtų kalnų amžinoje sargyboje sodai, daržai ir linksmais langais namai, vilos bei moteliai jau dėl vietų varžosi. Taip neįtamai atsiduri Pacifiko šiaurvakario Vokacijų Sostinėje — Portlande, kitaip vadinamame Rožių Mieste, esančiame Kolumbijos upės kaimynystėje ir Hood bei Rainier kalnų priežiūroje.

J. Pr.

Gal aš klystu

Abraomas Linkolnas visada nesivaržydamas pareiškėdavo savo nuomonę. Sykį, pasikvietęs generolą MacClellaną, prezidentas pasakė jam daug karčios tiesos, mandagiai pridurdamas: — žinoma, galimas daiktas, kad aš klystu... Pagaliau generolas neteko kantrybės: — Pone Prezidente! Tamsta, atrodo, įsitikinęs, kad aš esu visiškas idiotas! — Visai ne, — atsakė Linkolnas, — bet, žinoma, gal aš daugpatystė yra paties Jeho-

vos įsteigta institucija, tad jos reikia laikytis ir ją praktikuoti. Tiesa, mormoniai tuo būdu savo valstybę gana greit užveisė ir būdami labai darbūs ir taupūs, iš dykumos padarė vieną geriausių valstybių, bet dėl tos savo poligamijos visą laiką visur buvo persekiojami ir iš valstijos į valstiją genami, kol sukūrė nuosavą valstybę, nors ir čia jiems nedavė "tikėjimo laisvės", nes Jungtinių Valstybių kongresas 1857—58 metais išleido įstatymą, uždraudžiantį poligamiją, dėl kurios įvyko tarp mormonų ir JAV tikras karas, kol pagaliau 1890 metais pati mormonų bažnyčia poligamiją uždraudė ir tik po 1896 metais Utah buvo priimta į valstybių sąjungą.

Amerikos Vakarams aprašyti trūksta žodžių

Pasiekus Oregono ir Washingtono, įspūdis toks, kad Amerikai nieko šiame pasaulyje daugiau nereikia. Gyvenkite, dauginkitės ir pripildykite žemę, ką tūlos rasinės ir tikybinės grupės paraidžiu ir vykdo.

Kokia derli žemė arčiau Pacifiko krantų, kokie tik vaisiai ten nenoksta! Kur kadaise buvo kita pionierių pabaisa — Oregon Trail (Oregono Pėdsakas), dabar ramių, tylių ir baltai rimtų kalnų amžinoje sargyboje sodai, daržai ir linksmais langais namai, vilos bei moteliai jau dėl vietų varžosi. Taip neįtamai atsiduri Pacifiko šiaurvakario Vokacijų Sostinėje — Portlande, kitaip vadinamame Rožių Mieste, esančiame Kolumbijos upės kaimynystėje ir Hood bei Rainier kalnų priežiūroje.

J. Pr.

Gal aš klystu

Abraomas Linkolnas visada nesivaržydamas pareiškėdavo savo nuomonę. Sykį, pasikvietęs generolą MacClellaną, prezidentas pasakė jam daug karčios tiesos, mandagiai pridurdamas: — žinoma, galimas daiktas, kad aš klystu... Pagaliau generolas neteko kantrybės: — Pone Prezidente! Tamsta, atrodo, įsitikinęs, kad aš esu visiškas idiotas! — Visai ne, — atsakė Linkolnas, — bet, žinoma, gal aš daugpatystė yra paties Jeho-

Paskutiniai dantys

Amerikiečių kariuomenės vadui, generolui Pershingui (Pirmojo Pasaulinio Karo dalyviui) gydytojai patarė ištraukti porą dar likusių dantų ir įsidėti plokšteles. Vos kelioms dienoms praėjus po nemalonių operacijos, generolas sužinojo, kad jo dantys paravinėjami po dešimt dolerių įvairiose New Yorko juvelyrinėse krautuose. Generolas ne be pagrindo pasipiktino ir liepė trims karininkams supirkti visus "Pershingo dantys".

I vakarų supirkimo vykdymas buvo baigtas: generolui buvo įteikti šimtas septyniolios dešimt šeši dantys!

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

RED PAGODA
South Shore's Finest Chop Suey To Take Home
Open 7 Days
11 a. m. to 10 p. m. **WE DELIVER**
Party orders filled at once
1918 E. 71st STREET PHONE: MU 4-3580

Keep Cool "Cool Man... Cool Man... Cool"
THE SECRET'S OUT!
CLIMATIC AIR SALES Inc., One of the leading makers of automobile and truck air conditioners proudly announces the appointment of its newest distributor...
VEE & CEE AUTO SERVICE, INC.
Arlington Heights
Come in and See the New "THIN-LINE" designs for 1962, NOW Available — AS LOW AS \$255
Plus installation
Nation-Wide Service • Fully Guaranteed Bank Terms Available.
Also see us for UNDERCOATING
• Insulate • Sound-Deaden • Rust-Proof — Only \$19.95
VEE & CEE AUTO SERVICE, INC.
107 N. Hickory, Arlington Heights — Phone 392-2424
We welcome our Lith. friends & customers. Ask for Mr. Volz

Jūsų visa šildymo sistema turi būti pagrindinai išvalyta bent 1 kartą per metus su
KLEAN AIR POWER CLEANING,
norėdami pasiekti geresnių rezultatų, leiskite tai atlikti mūsų patyrusiems vyrams.
Skambinkite CO 1-7878
LA PLACA COAL & OIL CO.
5520 WEST LAKE STREET — CO 1-7878
Automatic Heating Oil, Gazolinio stotis, radio pagelba tvarkomi sunkvežimiai pristatantieji alyva.
Pilnai įrengiame naujas šildymo sistemas. Patarnaujame 24 valandas.

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU
APIE SAVO NAMO INSULIACIJOS PROBLEMAS Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materiolių.
CARR-MOODY LUMBER COMPANY
3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

VACLOVO BIRŽIŠKOS KNYGOS
"Naujienose" galima gauti žias prof. Vaclovo Biržiškos liuanistines knygas:
1. Senųjų lietuviškų knygų istorija, I dalis, 208 pusl. \$2.00
kietais viršeliais \$3.00
2. Senųjų lietuviškų knygų istorija, II dalis, 226 pusl. \$2.00
kietais viršeliais \$3.00
3. Aleksandrynas, senųjų lietuvių rašytojų, rašiusių prieš 1865 m., biografijos, bibliografijos ir biobibliografijos, I tomas, 431 pusl., kieti viršeliai \$7.50
4. Praeities pabirus, rinkinys straipsnių iš Lietuvos praeities, 352 pusl., kieti viršeliai \$6.50
Čia suminėtas knygas pasiūsiama paštu, jei nurodytas pinigų sumas čekiu ar Money Orderiu pasiūsiate tokiu adresu:
"NAUJIENOS", 1739 So. HALSTED STREET
CHICAGO 8, ILLINOIS, USA.

5 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, AUGUST 4, 1962